

*Stm. meldte forfall.
Foredraget ble holdt
av Eskild Jensen.*

NORRØNAKONFERANSEN 1978, NORGE UNDER OG ETTER OLJEEPOKEN.

OLJEPOLITIKK OG SAMFUNNSPOLITIKK

Det er bare 13 år siden de første oljekonsesjoner ble delt ut. Det er bare 10 år siden de første kommersielle funn av olje ble gjort på den norske kontinentalsokkelen. Det er bare 2 år siden vi ble selvforsynt med olje og gikk over til å bli nettoeksportør.

Dette er en økonomisk og teknisk revolusjon i det norske samfunn.

Med de funn som er gjort, har vi i vårt eget land for lang tid framover kommet i en usedvanlig heldig forsynings-situasjon. Men samtidig med at Norges energitilgang er blitt

- 2 -

lysere gjennom de senere års utvikling, møter vi helt andre utsikter når det gjelder den samlede verdenssituasjon.

Direktør Finn Lied trakk på en instruktiv måte opp hovedlinjene i verdens energiproblemer i tiden framover. Før vi har nådd slutten av dette århundret, og i historisk målestokk er det sannelig ikke langt fram, vil den stadig voksende årsproduksjon av olje ha nådd et toppunkt og begynne å peke nedover.

Vi vet ennå ikke klart hva dette betyr i samfunnsutviklingen. Men to trekk vil være av stor interesse og betydning.

For det første vil verden innen den tid ha måttet mobilisere det nødvendige politiske og økonomiske initiativ til å øke tilgangen av alternative, om enn dyrere og mindre praktiske, energiformer enn olje.

For det annet, må vi regne med at vendepunktet og den etterfølgende nedgang i verdens oljeproduksjon vil bli ledsaget av betydelig høyere oljepriser enn vi nå kjenner. Jeg kan ikke forestille meg noen annen måte enn prismekanismen for å sikre en balanse mellom tilgang og etterspørsel under forhold hvor totalproduksjonen i verden vil være synkende.

Det er alarmerende at det i verden i dag, både i det politiske liv i de enkelte land, og i de internasjonale organisasjoner ikke er større synlige tegn på å forberede seg til dette vendepunkt i samfunnsutviklingen. Fagfolk i de enkelte land er i hovedtrekk enige om analysen og at vendepunktet vil komme innen århundreskiftet. Det er trolig også i regjeringskretser i de enkelte land en erkjennelse av dette. Men det er foreløpig høyst usikre og svake tegn til

at denne erkjennelse slår igjennom i den brede politiske og alminnelige opinion.

Et interessant og kanskje nedslående eksempel er hva som hendte etter president Carters framlegg av et dristig og framtidsrettet energiprogram. Det amerikanske samfunn har opp gjennom historien vært selvforsynt med alle de viktigste råstoffer, herunder olje. Nå må amerikanerne godta at de for nær halvparten av sin oljeforsyning er avhengig av det politisk ustabile området i Midt-Østen.

Dette har nok alarmert den amerikanske regjering sterkere enn de fleste europeiske land er blitt alarmert. Men det ser i første omgang likevel ikke ut til at president Carter har fått gjenklang i Kongressen for sine dristige og konstruktive energipolitiske tanker. Det ser i hvert fall i første omgang ut til at hans program har kjørt seg fast i

interne økonomiske og politiske labyrinter, og det er få tegn til noen markert kursendring i den praktiske siden av amerikansk energipolitikk.

I en internasjonal forsamling av fagfolk og politikere hvor jeg deltok i fjor høst uttrykte en kanadisk representant denne situasjonen slik: "Det er langt senere enn vi er klar over, men vi kan tross alt gjøre mer enn man kanskje vil tro er mulig."

Med dette mente han å peke på at alvoret i de ubønnhørlige tekniske og økonomiske kurver som direktør Lied beskrev langt fra er alminnelig erkjent. Men i tilføyelsen i denne uttalelsen ligger det et glimt av optimisme og håp. Fagfolkene vil kunne tilby tekniske løsninger som man vil kunne begynne å arbeide med så snart de nødvendige politiske

erkjennelser foreligger.

Når denne konferansen har stikkordet "Norge under og etter oljeepoken", er det først og fremst erkjennelsen av den globale energipolitiske situasjon i årtiene framover, og behovet for å delta i den nyorientering som må finne sted i alle land, som jeg sterkest vil understreke viktigheten av.

Selv om Norges energiforsyning er gunstigere enn i noe annet industriland, kan vi ikke vende ryggen til den globale siden av dette problem. Vi må også vite at de økonomiske rystelser som verdenssamfunnet kanskje vil gjennomgå når vi står overfor mulige sterke drastiske økninger i oljepris, også vil ramme oss.

Men det vil jo gi oss økte inntekter gjennom salg av vår egen olje, vil noen si. Ja, det er riktig. Når den tid

kommer vil neppe den norske betalingsbalansen være vårt alvorligste problem.

Men vårt problem vil være, at vi sammen med våre samarbeidsland i Europa kanskje vil stå overfor langt dypere og vanskeligere rystelser i internasjonale betalingsforhold, i det internasjonale varebytte, i produksjon og sysselsetting enn de problemer vi har erfart i årene etter det oljepris-sjokket som vi opplevde for 4 år siden.

Når jeg nå går over til å drøfte mer konkrete og nasjonale sider ved oljeepoken og hvordan vi kan forberede oss både til den og til tiden etterpå, vil jeg likevel be om at de alvorlige konsekvenser av de perspektiver som jeg nå har trukket fram på grunnlag av direktør Lieds analyser, ikke må bli glemt. Det er disse som først og fremst bør

nedfelle seg i den politiske og økonomiske debatt i vårt land og i Europa for øvrig.

Jeg er blitt fortalt at hittil er det bare 5 % av den norske kontinentalsokkelen som er undersøkt når det gjelder olje- og gassforekomster. På den norske kontinentalsokkelen sør for 62⁰ nord er det gjort funn av olje og gass på om lag 1 ½ milliard tonn oljeenheter. Jeg er også blitt fortalt at det i dette området er ytterligere sannsynlige forekomster på 2 milliarder tonn oljeenheter, i alt rundt regnet 3 ½ milliard tonn oljeenheter. I forhold til vårt nåværende årsforbruk vil dette kunne strekke til for flere hundre år framover. Dette skulle derfor kunne sikre en rolig tid for regjeringer i Norge for flere valgperioder framover.

Hvis vi utvinner denne olje og gass i det omfang som har vært antydnet som en illutrasjon av hva vi mener med

"moderat tempo", 90 millioner tonn pr. år, vil vi kunne drive denne utvinningen i 40 år. Det er noe kortere enn de flere hundre år jeg refererte til. En 40-årsperiode vil illutrasjonsmessig falle sammen med tiden fram til verdensproduksjonen kulminerer, og i noen årtier etter dette.

La meg skyte inn at vi i de 10 kommende år neppe vil kunne komme så høyt i årsproduksjon som 90 mill. tonn. I fjor var produksjonen 16 mill. tonn.

I tillegg til disse antydede tall, hvis sikkerhet jeg ikke vil inntå for, kommer de mulige forekomstene nord for 62° nord. Selv om man med forsiktig beskjedenhet bare vil antyde noen mindre anslag for hva havbunnen her måtte skjule, vil vi få et forsterket inntrykk av Norge som et begunstiget land i forsyningsmessig sammenheng.

Regjeringen er nå i ferd med en ny runde oljekonsesjoner i Nordsjøen med sikte på utvidet oljeproduksjon. Dette er et ledd i den langsiktige oljepolitikk som tar sikte på å øke produksjonsmengdene opp mot det mål som har vært satt. Det er et viktig ledd i vår oljevirkosomhet å få flere oljefelter under produksjon. Så lenge mesteparten av oljeproduksjon og inntekter skrives fra ett eller to større felter, blir usikkerheten stor med hensyn til regelmessig avkastning og inntekter.

Regjeringen har villet avvente denne nye konsesjonsrunden til utredningen og avklaringen av forholdene omkring ulykken på Ekofiskfeltet i fjor. Som kjent har vi på grunnlag av erfaringene fra den ulykken foretatt ytterligere trekk i retning av å styrke oljevernberedskap.

Sikkerhetsbestemmelser m.v. knyttet til boringen og produksjonen er også bygd ut i lys av disse erfaringene.

Det har tidligere fra Regjeringens side vært hevdet at oljevirkosomhet ikke er et tjenlig middel i en kortsiktig konjunkturpolitikk. Når man med konjunkturmessig tilbakeslag tenker seg ettårige, toårige svingninger, er ikke oljevirkosomhet det rette middel til å påvirke slike variasjoner.

I de siste månedene har det hevdet seg kritiske røster overfor Regjeringen i forbindelse med den nye tildeleling av konsesjoner. Det hevdes at vi nå har snudd rundt, og at vi nå mener at økt oljevirkosomhet kan være

et tjenlig konjunkturpolitisk virkemiddel.

Jeg trekker dette fram i dette foredraget for å klare opp denne noe merkelige misforståelse.

Hovedhensikten med den nye tildeling av konsepsjoner er å legge til rette en oljeproduksjon i samsvar med tidligere optrukne mål. Videre er det på det rene at vi nå står i en langsiktig svak internasjonal økonomisk situasjon. Dette er ikke lenger et konjunkturproblem, men snarere et strukturproblem i europeisk økonomi. I denne situasjonen vil økte investeringer og økt virksomhet på kontinentalsokkelen være ett av de ekspansive ledd som kan være med å trygge sysselsettingen og inntektene i norsk økonomi i årene framover.

I en periode hvor norsk produksjon har vansker med å hevde seg på de internasjonale markeder på grunn av høye innenlandske kostnader, er det all grunn til å satse på de næringer hvor vår konkurransevne fortsatt er god. Dette gjelder kanskje i første rekke oljevirkosomheten. Derfor faller hensynet til å trygge sysselsetting og inntekter på lengre sikt godt sammen med å bringe oljeproduksjonen opp mot det mål som tidligere har vært fastlagt.

For noen få år siden dreide den offentlige oljedebatt seg i Norge mye om til hvilke konkurrerende behov skal oljeinntektene kanaliseres. Det ble reist tallrike krav om å få andel i disse inntekter til en lang rekke formål. I denne debatten oppfattet mange oljeinntekter som en slags bonus eller tippegevinst som ville komme i tillegg og så å si utenfor det alminnelige økonomiske liv med produksjon, inntekter, investeringer, forbruk, skatter m.v. Den første runden av disponering av oljeinntekter er som kjent gått noe anderledes.

Vi har disponert en del av oljeinntektene i de vanskelige internasjonale økonomiske år som har fulgt etter oljekrisen i 1974. Når vi i disse årene har kunnet holde en full sysselsetting og høye offentlige og private inntekter

i Norge, har dette en viss sammenheng med at oljeinntekter har vært brukt til å erstatte den inntektssvikt som har fulgt som et resultat av de internasjonale økonomiske krisetilstander.

Et stort og vanskelig problem for Regjeringen, og for det norske folk i år og den nærmeste tid framover, vil være å på ny tilpasse den norske økonomi, med vårt investerings- og forbruksnivå til de internasjonale forhold vi er omgitt av. Når vi står midt oppe i et komplisert og mange-sidig inntektsoppgjør kan denne oppgaven se vanskelig ut. Men jeg føler meg trygg på at det i de ulike økonomiske interesseorganisasjoner, og i våre politiske organer er tilstrekkelig innsikt og sunn sans til at vi i løpet av få år vil være kommet gjennom de problemene. Problemene er tross alt

ikke verre enn at det dreier seg om å forsvare en levestandard som er blant verdens høyeste.

Det er etter hvert felt ned en del hovedelementer i norsk oljepolitikk. La meg gjenta de viktigste:

1. Både for å unngå for voldsomme omstillinger i det norske samfunnet, og for å drøye en internasjonal viktig ressurs, satser vi på et moderat utvinnings-tempo illustrasjonsmessig avgrenset oppad til 90 millioner tonn olje pr. år.
2. Det tas sikte på så snart det er praktisk gjennomførbart å la norske selskaper få en dominerende rolle i oljevirkksomheten. Den norske stats oljeselskap vil være det viktigste utøvende organ, men det vil også være plass for andre selskaper med innslag av privat

i Norge, har dette en viss sammenheng med at oljeinntekter har vært brukt til å erstatte den inntektssvikt som har fulgt som et resultat av de internasjonale økonomiske krisetilstander.

Et stort og vanskelig problem for Regjeringen, og for det norske folk i år og den nærmeste tid framover, vil være å på ny tilpasse den norske økonomi, med vårt investerings- og forbruksnivå til de internasjonale forhold vi er omgitt av. Når vi står midt oppe i et komplisert og mange-sidig inntektsoppgjør kan denne oppgaven se vanskelig ut. Men jeg føler meg trygg på at det i de ulike økonomiske interesseorganisasjoner, og i våre politiske organer er tilstrekkelig innsikt og sunn sans til at vi i løpet av få år vil være kommet gjennom de problemene. Problemene er tross alt

ikke verre enn at det dreier seg om å forsvare en levestandard som er blant verdens høyeste.

Det er etter hvert felt ned en del hovedelementer i norsk oljepolitikk. La meg gjenta de viktigste:

1. Både for å unngå for voldsomme omstillinger i det norske samfunnet, og for å drøye en internasjonal viktig ressurs, satser vi på et moderat utvinnings-tempo illustrasjonsmessig avgrenset oppad til 90 millioner tonn olje pr. år.
2. Det tas sikte på så snart det er praktisk gjennomførbart å la norske selskaper få en dominerende rolle i oljevirkksomheten. Den norske stats oljeselskap vil være det viktigste utøvende organ, men det vil også være plass for andre selskaper med innslag av privat

næringsliv, Norsk Hydro og Saga Petroleum.

3. Gjennom den offentlige styring av oljepolitikken vil det tas sikte på at oljeinntektene ikke bare kommer en begrenset del av landets næringer og distrikter til gode. I størst mulig grad skal de økonomiske vinninger oljevirkksomheten gir, fordeles på hele landet og folket.
4. Den økonomiske avkastning av oljevirkksomheten må ikke bare brukes til økt forbruk. Det må i første rekke sørges for at de økte inntekter brukes til en kapitaldannelse, både produksjonskapital og offentlige grunnlagsinvesteringer. Siktemålet må være at oljeinntektene brukes slik at når kildene en dag er tomme, skal vi kunne ha brukt avkastningen på en slik måte at vi

har et best mulig produksjonsapparat og de sterkest mulige grunnlagsinvesteringer.

5. I alle sider av oljevirkksomheten må det legges den største vekt på sikkerhet og beredskap mot ulykker, forurensninger og andre ulemper. Selv om vi ikke kan få risikoen ned til null, det er en illusjon i all moderne teknisk komplisert virksomhet, må vi være villige til å trekke erfaringer fra eget land og andre land med sikte på å gi best mulig sikkerhet.
6. Som et ledd i forberedelsene for tiden etter oljeepoken vil eksporten av olje bli søkt kombinert med samarbeidsavtaler med andre land. Vår ytelse vil i første rekke være å kunne gi langsiktig sikkerhet for stabile leveranser. Til gjengjeld ønsker vi å få sam-

arbeidsordninger med bedrifter, økonomisk-tekniske miljøer m.v. som kan gi en økt bredde for norsk næringsliv, særlig innenfor virksomheter hvor vi som høyinntektsland kan regne med å være konkurransedyktige.

7. Oljevirkosomhet til sjøs er en utfordring for de industrier som leverer utstyr, komponenter, prosesser m.v. Dette er en internasjonal industri, beslektet med annen maritim virksomhet. Norske maritime tradisjoner tilsier at vi her har en god mulighet til å hevde oss i en ny næring. I første rekke vil Regjeringen arbeide for å sikre at norske bedrifter innenfor våre handelspolitiske forpliktelser kan få høve til å utvikle sin produksjonsevne og få en avsetning for sin produksjon. Regjeringen vil samtidig bistå med at

norske bedrifter kan få en rimelig andel i det internasjonale marked som nå er i full utvikling for slike produkter.

Her dreier det seg også om virksomheter hvor vi selv med vårt høye innenlandske kostnadsnivå vil kunne være konkurransedyktig. I dette teknologiens grenseland er det produktenes egenskaper, funksjonsdyktighet, kombinert med pålitelige leveranser m.v. som ofte vil være et viktigere konkurransemoment enn priser.

Oljevirkosomheten beskjeftiger i dag noe under 30.000 mennesker i Norge. Dette er under 1/10 av industriens sysselsetting, om lag 1/3 av jordbrukets. Geografisk er sysselsettingen sterkt knyttet til Vestlandet, og særlig til Rogaland og Hordaland. Selv om det har oppstått lokale pressten-

denser på det ene og det annet område, tror jeg vi etter de års erfaringer vi nå har, må kunne si at oljevirksohmhetens tilpasning til det øvrige samfunn og det omkringliggende distrikt er gått lettere og mer smertefritt enn mange hadde fryktet. I Rogaland finner vi både jordbruk og mange slags industri side om side med oljevirksohmheten.

Blant de 30.000 sysselsatte i oljevirksohmhet finner vi mange ved verfter og andre deler av vår jern- og metall-industri som leverer utstyr og komponenter til virksomheten. Alt i alt er det mange kystdistrikter som i disse vanskelige år for industrien har levd forholdsvis sorgløst fordi vi har denne sterke vekstimpulsen. Når Regjeringen er opptatt av å utvide oljevirksohmheten til andre deler av kysten, også områdene nord for 62⁰ nord, har dette ikke minst sammenheng med den distriktsmessige side av oljevirksohmheten.

Det er først og fremst Nord-Norge jeg har i tankene. Det er en permanent svakhet i Nord-Norges næringsstruktur at landsdelen har så få andre ressurser enn fiske å basere sin velferd på. Jeg vil anse det som gledelig ved norsk oljevirksohmhet om vi på et tilstrekkelig miljøsikkert grunnlag vil kunne gjøre funn i Nord-Norge som ikke bare vil skape utgangspunkt for selve utvinningen av den olje eller gass som måtte finnes. Jeg ville anse det som den mest betydningsfulle begivenhet om man kunne bruke olje eller gass som utgangspunkt for en tungindustri i nord.

Her ligger i så fall også mulighetene til et nordisk samarbeid mellom Nordkalott-landene, hvor både kapitalinnsatser, sysselsetting og økonomiske vinninger vil kunne deles mellom de tre landene som alle har sine største distriktsproblemer i nord.

I den senere tid har det sirkulert mange tall og anslag for oljeinntekter og svikt i dem. Regjeringen legger nå siste hånd på en melding til Stortinget, som skal bli et tillegg til langtidsprogrammet.

Hovedinnholdet i de endrede anslag vi nå legger fram er at vi trekker konsekvensene av at utvinningen av de nye oljefelter jevnt over ser ut til å kreve mer tid og høyere investeringer enn vi tidligere regnet med. Særlig er det tidsforskyvningen som er av betydning.

Med de nye og mer forsiktige anslag er produksjonsanslaget gjennomsnittlig pr. år i 4-årsperioden 1978-81 redusert fra 59 til 53 millioner tonn. Bruttoproduksjonsverdien av olje og gass regnes i 1981 å kunne bli rundt 40 milliarder kroner, eller 2 - 3 milliarder kroner lavere enn anslått i fjor. Den foretatte devaluering av den norske

krone gir høyere eksportverdi for oljen målt i vår egen valuta. Derfor er nedgangen i anslagene for produksjonsverdi ikke så kraftig som nedgangen i anslått produksjonsmengde. Statens inntekter vil med de nye anslag også bli lavere, men beløpene ventes fortsatt å bli av stor betydning på statsbudsjettet. For hele 4-årsperioden regnes det nå med vel 50 milliarder kroner i statsinntekter. I langtidsprogrammet var anslaget ca. 70 milliarder kroner.

Jeg understreker at den justering nedover i disse tallene som er foretatt er av en helt annen karakter enn den inntektssvikt som følger av manglende avsetning for våre tradisjonelle eksportvarer, skipsfartstjenester m.v. Inntektssvikten i disse næringer er reell svikt, et reelt tap av økonomiske muligheter. Slik er det ikke med de forsinkede oljeinntekter. Oljen er fremdeles intakt i de dype

lag under havbunnen. Det vi står overfor er en forsinkelse i utvinning, en forsinkelse i produksjon og inntekter, ikke et tap.

Regjeringen har i de siste par år arbeidet med samarbeidsavtaler med Sverige, Danmark, Vest-Tyskland og Storbritannia. Vårt formål er å utvide det økonomiske samarbeid med disse land på grunnlag av det innslag i det økonomiske samarbeid som oljen utgjør. Vi ønsker, som jeg pekte på i et tidligere avsnitt, å bruke oljen som et handelspolitisk middel som kan bidra til å skape en bredere og sterkere industriell basis i Norge. Samtidig vil vi også gjerne vurdere mulighetene for finansiell medvirkning fra disse land i investeringsfasen for nye oljefunn i Nordsjøen.

Det er med glede vi kan konstatere at de første

reelle resultater av disse drøftinger nå viser seg gjennom den forståelse som er oppnådd med Sverige. Det er på mange måter naturlig og riktig at de første ordninger etableres med Sverige, som er vår viktigste økonomiske samarbeidspartner. Det eksisterer allerede en lang rekke praktiske samarbeidsordninger mellom Norge og Sverige når det gjelder produksjon og markedsføring. Nå får disse samarbeidsordninger en ny dimensjon gjennom de avtaler vi er i ferd med å inngå. Dette landet vil på sin side oppnå den fordel og sikkerhet som ligger i regelmessige og stabile tilførsler av olje.

Vi håper å komme fram til liknende ordninger med Danmark og Finland. På denne måten vil det med utgangspunkt i norske oljeressurser kunne utvikles nye ledd i det nordiske samarbeid, til gjensidig fordel for alle de deltakende land.

For noen år siden fryktet mange at oljevirkosomheten ville sluke mange andre virksomheter i Norge. Mange fryktet at vi gjennom det høye kostnadsnivå som oljevirkosomheten ville påføre oss ville miste mulighetene til mange andre økonomiske virksomheter som skulle leve i konkurranse med det harde internasjonale marked.

Vi har i de siste par år erfart noe av sannheten i dette. Selv om det ikke bare er oljevirkosomhet som har skjøvet det norske kostnadsnivået høyt i været, har vi opplevd en kostnadsøkning som for tiden er vårt alvorligste problem gjennom de store betalingsunderskudd med utlandet som vi har fått.

Det kan kanskje se ut som om pessimistene har fått rett, at oljevirkosomhet utelukker annen konkurransedyktig

industriell virksomhet i Norge.

Men dette er en altfor snever måte å se forholdene på. Jeg vil heller trekke en annen konklusjon. Vi må regne med også i framtiden å være et høykostland i Norge. Samtidig har vi et behov for å ha en økonomi som kan stå på mange bein. Dette er først og fremst nødvendig for å kunne til enhver tid tilpasse vårt lands økonomi til tiden etter oljealderen. Men også i oljealderen, endog om vi regner med langt, langt høyere oljeinntekter enn det vi har kunnet innkassere hittil, kan vi ikke godta en samfunnsutvikling som innebærer at vi ikke tilbyr arbeid, sysselsetting, produksjon og virksomhet til de øvrige næringer og deler av landet.

Nei, både ut fra menneskelige motiver, ut fra samfunnssolidariske motiver og ut fra enkle økonomiske reson- nementer trenger vi en mangesidig økonomi som er levedyktig

også i et hardt internasjonalt konkurranseklima. Det krever tilpasning og omstilling kontinuerlig. Dette stiller stadig økte krav først og fremst til bedriftenes ledere og ansatte, men også til de myndigheter som er med på å fastlegge rammebetingelsene for dette næringslivet.

Vi har riktignok de skjermede næringer, som jordbruk, varehandel, bank og forsikring m.v. som ikke behøver være særlig sjenert av utenlandsk konkurranse. Men vi vil måtte forsvare vår industrielle basis, og dens konkurranseevne. Både i oljeepoken og etter oljeepoken vil vi måtte ha en produksjon og eksport i de konkurranseutsatte næringer i industri og skipsfart som må være internasjonalt på høyden.

Høye kostnader er vår konkurranse-ulempe. Til gjengjeld må vi mobilisere konkurransefordeler ved kvalitets-

produkter, ved god organisasjon, ved å utløse samarbeidskrefter som ligger i bedriftene i forholdet mellom de ansatte og ledelsen, og ved å utløse de samarbeidskrefter som ligger i vår blandingsøkonomi i samarbeidet mellom myndigheter og det private næringsliv.

Det er nødvendig med et høyt nivå for industriinvesteringene, både for å sikre industriens konkurranseevne, for å opprettholde arbeidsplassene, og for å få nye arbeidsplasser som ledd i en fortsatt omstilling.

Regjeringen vil ta i bruk de nødvendige virkemidler for å holde høye investeringer i industrien.

Regjeringen er i full gang med å orientere sin næringspolitikk etter slike tanker. I de par foregående år har vi vært sterkt opptatt av å berge norske arbeidsplasser gjennom det vi oppfattet som et kortvarig økonomisk tilbakeslag. Nå

ser vi at dette tilbakeslag trekker ut i tid, og at det ser ut til å avløses av/ en usikker og skiftende oppgang. Vi kan neppe regne med å komme tilbake til lange stabile oppgangsperioder som i 1950-årene og 1960-årene.

Vi kan se at noen av de virksomheter som har vært betydelige innslag i norsk næringsvirksomhet ikke ser ut til å ha store muligheter til å hevde seg i konkurransen i denne framtid. Det gjelder bl.a. virksomheter og næringer hvor de første tegn til en ny økonomisk verdensordning gjør seg gjeldende. Når fattige land med lave lønninger engasjerer seg i f.eks. bygging av større bulk- og tankskip, har jeg liten tro på at vi som høykostland vil kunne hevde oss i konkurranse på slike områder.

Tilsvarende vil etter hvert gjelde innen andre

industrier. Da må vi ta den nødvendige lærdom av dette, ikke ved å tviholde på stivnede foreldede former, men ved å være med å utnytte de vekstimpulser i norsk næringsliv som foreligger for på den måten å sikre arbeidsplasser, sysselsetting, produksjon og eksport.

Sett på denne basis tror jeg at mange av de deler av norsk næringsliv hvor det for tiden er til dels store problemer, vil kunne få en fortsatt viktig rolle å spille i framtidens Norge. Det gjelder innen industrien, og jeg tror også, når vi etter hvert er nødt til å nå fram til en bedre internasjonal markedsbalanse også vil gjelde i skipsfart.

Våre maritime tradisjoner, både i selve skipsfarten og i de av industriens virksomheter som er knyttet til den og i de yrkesmessige tradisjoner har vi en konkurransefordel

som vi fortsatt vil måtte kunne beyare. Oljevirkosomhet vil kunne gi et forsterket element i denne konkurransedyktighet. Slektskapet mellom oljevirkosomheten til sjøs og skipsfart er stor.

Jeg håper å ha imøtekommet noe av arrangørenes ønske ved å skissere noen av disse næringspolitiske og økonomiske perspektiver som jeg kan se i sammenheng med den oljeepoken vi står ved inngangen til.

Men jeg vil gjenta hva jeg sa til å begynne med: Det viktigste inntrykk jeg vil kunne etterlate er å understreke behovet for å orientere vår energidebatt og vår samfunnsdebatt mot at vi innenfor en nær framtid vil ha nådd toppen av verdens oljeproduksjon. Det betyr at vi snart vil gå inn i den fasen hvor verden må tilpasse seg en lavere oljeproduksjon samtidig som verdens totale energibehov

fortsatt vil øke.